

Agnieszka Ginter

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

ZRÓŻNICOWANIE SYTUACJI DOCHODOWEJ W WYBRANYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH

DIFFERENTIATION OF INCOME SITUATION IN SELECTED FARMS

Słowa kluczowe: zróżnicowanie, sytuacja dochodowa, gospodarstwo rolne

Key words: differentiation, income situation, farm

Synopsis. Celem opracowania było przedstawienie zróżnicowanej sytuacji dochodowej w wybranych gospodarstwach rolnych w latach 2009 i 2010. Wybrane gospodarstwa rolne położone są na terenie trzech powiatów, siedleckiego, sokołowskiego i węgrowskiego w województwie mazowieckim. W powiecie siedleckim zbadano 4 gospodarstwa, w sokołowskim 7, a w węgrowskim 5. Ukazano również oddziaływanie dopłat unijnych na sytuację dochodową gospodarstw rolnych.

Wstęp

Zmieniające się warunki ekonomiczne gospodarowania w rolnictwie polskim, powodujące wahania dochodowości produkcji rolnej, wymagają od rolników podejmowania częstych zmian zarówno w organizacji, jak i intensywności produkcji rolnej. W warunkach nasilającej się konkurencji w systemie gospodarki rynkowej, zysk (dochód rolniczy) stał się podstawowym miernikiem efektywności gospodarowania [Kopiński 2006].

O poziomie dochodu rolniczego decydują, obok sytuacji ekonomicznej rolnictwa w kraju, uwarunkowania przyrodnicze oraz warunki produkcyjno-ekonomiczne odzwierciedlające relacje czynników wytwórczych [Lelusz 2004]. Narzędziem niezbędnym do rozwoju jest konkretna korzyść ekonomiczna w postaci dochodu, który pozwala realizować cele różnego rodzaju. Wielkość dochodu w decydującym stopniu określa siłę ekonomiczną gospodarstwa [Wiatrak 2002].

Prowadzenie działalności rolniczej w dzisiejszych warunkach stawia wysokie wymagania polskim producentom rolnym. Ponoszą oni całkowitą odpowiedzialność i ryzyko za wytworzone przez nich produkty. System gospodarki rynkowej niesie wiele niewiadomych, na które trudno znaleźć jest odpowiedź. Swobodne kształtowanie cen rynkowych zgodnie z prawem podaży i popytu wpływa na zróżnicowanie opłacalności produkcji rolniczej [Podstawka, Ginter 2006]. W rezultacie produkcja rolna powinna być prowadzona w taki sposób, aby zapewniała jak największą efektywność gospodarowania [Stępień 2006].

Buforem łagodzącym zróżnicowaną opłacalność produkcji rolniczej są mechanizmy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), której jednym z celów jest zapewnienie odpowiedniego poziomu życia dla społeczności rolniczej, w szczególności przez wzrost indywidualnych dochodów osób zaangażowanych w rolnictwie. Do głównych instrumentów tej polityki należą m.in. dopłaty bezpośrednie dla producentów rolnych, które znacząco wpływają na sytuację dochodową gospodarstw rolnych.

Celem pracy było ukazanie zmian w sytuacji dochodowej producentów rolnych w latach 2009 i 2010 oraz znaczenia dopłat unijnych w dochodach rolniczych.

Material i metodyka badań

W celu ukazania sytuacji dochodowej gospodarstw rolnych przeprowadzono badania w 16 indywidualnych gospodarstwach rodzinnych, zlokalizowanych na terenie trzech powiatów województwa mazowieckiego. W powiecie siedleckim zbadano 4 gospodarstwa, w powiecie sokołowskim 7 gospodarstw, a w powiecie węgrowskim 5 gospodarstw. Podstawowym narzędziem badawczym był kwestionariusz wywiadu przeprowadzony bezpośrednio w wybranych gospodarstwach rolnych.

Kwestionariusz wywiadu dotyczył stanu zasobów ziemi, pracy i kapitału w badanych gospodarstwach oraz prowadzonej produkcji rolniczej (zasiewy, plony, zbiory, poziom nawożenia, obsada zwierząt, poziom produkcji towarowej, otrzymywane dopłaty, koszty produkcji).

Dane dotyczące wyników produkcyjno-ekonomicznych dotyczyły lat 2009 i 2010. Porównanie sytuacji dochodowej w przyjętym okresie było szczególnie interesujące ze względu na odmienną koniunkturę na poszczególnych rynkach rolnych w tych latach, co niewątpliwie miało wpływ na poziom osiąganego dochodu przez polskich producentów rolnych.

Wyniki badań

Badane gospodarstwa rolne charakteryzowały się zróżnicowaną powierzchnią UR. Najmniejsze gospodarstwo rolne miało 17, a największe 101 ha UR. Średnia powierzchnia badanego gospodarstwa w całej próbie badawczej wynosiła 37, 8 ha UR, w tym powierzchnia w powiecie siedleckim – 22,3 ha, węgrowskim – 12 ha, a największe w powiecie sokołowskim – 51,4 ha.

Rozwojowe gospodarstwo rolne musi zwiększać ilość i jakość swojej produkcji oraz umieć znajdować zbytno wytwarzane surowce. Kierunek produkcji każdego gospodarstwa, wyrażający się w tym, co ostatecznie gospodarstwo produkuje i sprzedaje, powinien wynikać z racjonalnego wykorzystania warunków przyrodniczych i ekonomicznych tego gospodarstwa (zasobów tego gospodarstwa). Wartość przychodów w analizowanych gospodarstwach przedstawiono w tabeli 1. Efekty produkcyjne gospodarstwa, a więc m.in. struktura jego produkcji, zależą od tego, w jaki sposób człowiek kierujący gospodarstwem zechce lub potrafi wykorzystać warunki przyrodniczo-ekonomiczne i jaką produkcję podejmie. Dobór odpowiedniego kierunku produkcji do warunków przyrodniczych i ekonomicznych daje możliwość zwiększenia dochodu rolniczego. Dla gospodarstwa rolniczego ważne znaczenie ma osiągnięcie takiego poziomu produkcji i sprzedaży, który zapewni przychodami pokrycie kosztów całkowitych i zapewni maksymalizację zysków.

Poziom produkcji towarowej, będący istotnym czynnikiem wpływającym na poziom dochodów w gospodarstwach rolnych, był bardzo zróżnicowany. Największą wartość produkcji przeznaczonej na sprzedaż w 2009, jak i 2010 roku zanotowano w gospodarstwie położonym w powiecie sokołowskim. Było to gospodarstwo, w którym produkowano mleko z poziomem przychodów odpowiednio: 865 000 i 977 500 zł. Najmniejszą kwotę produkcji towarowej w pierwszym roku badań zanotowano w gospodarstwie należącym do powiatu siedleckiego – 2717 zł/ha UR. W gospodarstwie tym występowała tylko produkcja roślinna, gdzie w strukturze omawianej produkcji dominowały zboża. W 2010 r. najmniejsze przychody ze sprzedanej produkcji osiągnęło gospodarstwo w powiecie sokołowskim, 3112 zł/ 1 ha UR, które specjalizowało się w produkcji żywca wieprzowego.

Tabela 1. Poziom produkcji towarowej (przychodów) w badanych gospodarstwach

Table 1. Level of market output in selected farms

Produkcja w badanym gospodarstwie/ <i>Production in investigated farm</i>	Produkcja towarowa [zł]/ <i>Market output [PLN]</i>			
	ogółem/ <i>total</i>	na 1 ha UR/ <i>per 1 hectare of arable land</i>	ogółem/ <i>total</i>	na 1 ha UR/ <i>per 1 hectare of arable land</i>
	2009		2010	
Powiat siedlecki/Siedlce district				
Mleko/ <i>Milk</i>	123 462	5 144	132 850	5 535
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	40 760	2 717	55 400	3 693
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	290 400	9 075	155 750	4 867
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	93 740	5 208	68 640	3 813
Powiat sokołowski/Sokolów Podlaski district				
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	350 700	3 472	509 300	5 043
Mleko/ <i>Milk</i>	865 000	10 812	977 500	12 219
Mleko/ <i>Milk</i>	256 800	7 782	286 200	8 673
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	93 740	5 514	68 640	4 038
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	191 975	2 909	263 100	3 986
Mleko/ <i>Milk</i>	361 600	8 610	404 400	9 629
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	92 470	4 203	68 460	3 112
Powiat węgrowski/Węgrów district				
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	313 639	6 150	207 540	4 069
Mleko/ <i>Milk</i>	208 500	6 726	239 750	7 734
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	252 000	9 000	198 800	7 100
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	93 704	5 512	68 604	4 035
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	104 700	3 610	136 205	4 696
Ogółem wszystkie gospodarstwa/ <i>Total farms</i>	3 733 190	-	3 841 139	-

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Tabela 2. Dochód rolniczy (bez dopłat) ogółem i na 1 ha UR w badanych gospodarstwach
Table 2. Total income (without union's support) and per 1 hectare rural areas in selected farms

Produkcja w badanym gospodarstwie/ <i>Production in investigated farm</i>	Dochód rolniczy [zł]/ <i>Total income [PLN]</i>			
	ogółem/ <i>total</i>	na 1 ha UR/ <i>per 1 hectare of arable land</i>	ogółem/ <i>total</i>	na 1 ha UR/ <i>per 1 hectare of arable land</i>
	2009		2010	
Powiat siedlecki/Siedlce district				
Mleko/ <i>Milk</i>	50 232	2 093	52 297	2 179
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	9 260	617	24 865	1 658
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	92 400	2 887	18 900	591
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	28 340	1 575	8 080	449
Powiat sokołowski/Sokolów Podlaski district				
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	140 700	1 393	289 100	2 862
Mleko/ <i>Milk</i>	266 500	3 331	289 225	3 615
Mleko/ <i>Milk</i>	109 200	3 309	127 300	3 858
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	30 540	1 796	13 620	757
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	59 975	909	98 600	1 494
Mleko/ <i>Milk</i>	156 000	3 714	175 500	4 178
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	28 940	1 315	13 540	615
Powiat węgrowski/Węgrów district				
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	98 479	1 931	28 540	560
Mleko/ <i>Milk</i>	78 500	2 532	94 750	3 056
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	70 000	2 500	16 200	579
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	28 340	1 667	7 140	420
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	35 800	1 235	66 405	2 290
Średni dochód na 1 gospodarstwo/ <i>Average income per 1 farm</i>	80 200	2 121	82 754	2 188

Źródło: opracowanie własne
 Source: own study

Przeprowadzone badania pozwoliły zauważyć, że w 2010 r. (w porównaniu z 2009 r.) na 16 gospodarstw, 9 odnotowało większy poziom produkcji towarowej, a pozostałe gospodarstwa odnotowały jej spadek. Zaobserwowano ścisłą zależność między rodzajem produkcji a odnotowanymi zmianami wartości produkcji towarowej. Spadek przychodów odczuły te gospodarstwa, które charakteryzowały się trzodowym kierunkiem produkcji. W 2010 r. we wszystkich gospodarstwach, niezależnie od powiatu, uzyskiwano niższe ceny za kilogram wyprodukowanego żywca wieprzowego. Przeciwną tendencję zmian w przychodach, a mianowicie wzrostową, zanotowano u producentów mleka, zbóż i rzepaku. Czynnikiem sprawczym korzystnej sytuacji w kształtowaniu się poziomu produkcji towarowej była wyższa cena wytwarzanych surowców.

O sytuacji dochodowej producentów rolnych w znacznej mierze decyduje poziom ponoszonych przez nich kosztów na wytwarzaną produkcję rolniczą. Najistotniejszym podziałem kosztów w gospodarstwie rolnym jest wyszczególnienie ich ze względu na miejsce powstawania, a mianowicie koszty bezpośrednie i pośrednie. Suma tych kosztów stanowi wartość kosztów całkowitych, które po odjęciu od wartości przychodów pozwalają uzyskać obliczenie poziomu dochodów rolniczych w gospodarstwach rolnych. Na podstawie przeprowadzonych badań, zaobserwowano, że w 15 gospodarstwach 2010 r., w porównaniu z 2009 r., wzrosły koszty wytwarzanej produkcji. Tylko w jednym gospodarstwie uległy one obniżeniu, co spowodowane było zmniejszeniem skali produkcji trzody chlewnej w tym gospodarstwie w 2010 r.

Średni poziom dochodu w przeliczeniu na 1 badane gospodarstwo rolne w 2010 r., w porównaniu do 2009, wzrósł ok. 3%, nie mniej jednak zaprezentowane obliczenia w tabeli 2 wskazały na silnie zróżnicowaną sytuację dochodową w poszczególnych jednostkach. W drugim roku badań, 9 gospodarstw rolnych osiągnęło dochód rolniczy wyższy niż w 2009, natomiast w pozostałych 7 gospodarstwach zanotowano sytuację kształtującą się w przeciwnym kierunku. W 2009 roku, podobnie jak i w 2010 r., najwyższy poziom dochodu rolniczego w przeliczeniu na 1 ha UR zaobserwowano w powiecie sokołowskim – 3 714 zł. Tak wysoki poziom dochodu z działalności rolniczej zapewniła produkcja mleka w tym gospodarstwie. Najniższy poziom dochodu rolniczego w 2009 r. zaobserwowano w gospodarstwie, położonym

w powiecie siedleckim – 617 zł/ha UR, gdzie występowała tylko produkcja roślinna, głównie zboża, rzepak i ziemniaki, co miało decydujący wpływ na sytuację dochodową tego gospodarstwa w drugim roku badań. Odnotowano w tym gospodarstwie ponad 2,5-krotny wzrost dochodu rolniczego.

Najbardziej dynamiczne zmiany dochodów rolniczych zanotowano w gospodarstwach, w których produkowano na sprzedaż zboże, rzepak i kukurydzę na ziarno. Były to 4 gospodarstwa (jedno w powiecie siedleckim, 2 w powiecie sokołowskim, 1 w powiecie węgrowskim). W gospodarstwach tych zanotowano niemal dwukrotny wzrost dochodów rolniczych, największy wzrost zanotowano w gospodarstwie położonym w powiecie siedleckim.

W próbie badawczej 5 gospodarstw specjalizowało się w produkcji mleka, co również zapewniło wyższy poziom dochodów w tych gospodarstwach w 2010 roku. Nie mniej jednak należy zauważyć, że tu zmiany nie były tak znaczące, jak w przypadku gospodarstw specjalizujących się w produkcji zbóż, rzepaku i kukurydzy. Największy wzrost dochodu rolniczego (o 18%) odnotowano w gospodarstwie produkującym mleko zanotowano w powiecie węgrowskim.

Wyraźny spadek dochodów rolniczych miał miejsce w gospodarstwach, gdzie produkowano żywiec wieprzowy. Na tak ukształtowaną sytuację ekonomiczną wpłynęły głównie trzy czynniki. Jednym z nich była dekonjunktura na rynku mięsa wieprzowego, wyrażająca się nadmierną podażą tego surowca, przy równoczesnym załamaniu się ceny tego surowca. Drugim decydującym czynnikiem obniżenia się w 2010 r. dochodów producentów żywca wieprzowego, były wysokie koszty produkcji, głównie spowodowane wysokimi cenami zbóż, które stanowiły istotny udział w kosztach całkowitych produkcji trzody chlewnej. Trzecim czynnikiem mającym wpływ na załamanie się sytuacji finansowej gospodarstw produkujących żywiec wieprzowy, było ograniczenie tej produkcji bez rozszerzania produkcji zastępczej na jej miejsce.

Tabela 3. Wysokość dopłat i ich udział w dochodzie rolniczym brutto

Table 3. High of union's support in income situation

Produkcja w badanym gospodarstwie/ <i>Production in investigated farm</i>	Wysokość opłat i ich udział w dochodzie rolniczym/ <i>High of union's support in income situation</i>			
	dopłata [zł]/ <i>additional payment [PLN]</i>	udział dopłat w dochodzie [%]/ <i>share of additional payment in income [%]</i>	dopłata [zł]/ <i>additional payment [PLN]</i>	udział dopłat w dochodzie [%]/ <i>share of additional payment in income [%]</i>
	2009		2010	
Powiat siedlecki/Siedlce district				
Mleko/ <i>Milk</i>	26 334	34,4	26 646	33,7
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	14 567	61,1	15 043	37,7
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	33 358	26,5	34 187	64,4
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	18 764	39,8	19 230	70,4
Powiat sokołowski/Sokolów Podlaski district				
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	100 338	41,6	102 953	26,3
Mleko/ <i>Milk</i>	84 660	24,1	85 700	22,9
Mleko/ <i>Milk</i>	35 570	24,6	36 149	22,1
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	17 722	36,7	18 162	57,1
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	67 548	52,9	69 256	41,3
Mleko/ <i>Milk</i>	45 537	22,6	46 212	20,8
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	22 934	44,2	23 503	63,5
Powiat węgrowski/Węgrów district				
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	53 114	35,0	54 434	65,6
Mleko/ <i>Milk</i>	33 924	30,2	34 348	26,6
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	29 189	29,4	29 913	64,9
Żywiec wieprzowy/ <i>Pig meat</i>	17 722	38,5	18 162	71,8
Zboża i rzepak/ <i>Cereals and rape</i>	28 800	44,6	29 110	30,5
Średnio na 1 gospodarstwo/ <i>Average per 1 farm</i>	39 380	32,9	40 188	32,7

Źródło: opracowanie własne
Source: own study

Na sytuację dochodową gospodarstw rolniczych silny wpływ wywierają dopłaty unijne, którymi zostało objęte polskie rolnictwo z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej. W badanych gospodarstwach rolnych dopłaty te miały bardzo ważne znaczenie na kształtowanie się sytuacji ekonomicznej. Obejmowały one jednolitą płatność obszarową (JPO), uzupełniającą płatność obszarową (UPO) oraz płatność zwierzęcą (PZ) – tabela 3.

Analiza udziału dopłat w kształtowaniu sytuacji dochodowej wybranych gospodarstw rolnych pozwoliła na ciekawe spostrzeżenia. W przeliczeniu średniej wielkości dopłat unijnych na 1 badane gospodarstwo nie zanotowano istotnych zmian, podobnie jak i w udziale omawianego wsparcia w poziomie dochodu rolniczego. Bardzo wyraźne różnice w oddziaływaniu dopłat na osiągnięte wyniki ekonomiczne zanotowano w poszczególnych gospodarstwach, zarówno w danym roku badań, jak i w porównaniu z 2010 r. W pierwszym roku badań największe znaczenie finansowego wsparcia unijnego (41,6%-61,1%), zanotowano w gospodarstwach z towarową produkcją zbóż i rzepaku, gdzie wystąpił niższy poziom dochodów rolniczych, w porównaniu z 2010 r. Spowodowane to było niższymi cenami rynkowymi w 2009 r. na te surowce, a równolegle wpływało na większe znaczenie dopłat zagwarantowanych w ramach WPR.

W gospodarstwach z towarową produkcją mleka, w porównaniu z producentami zbóż i rzepaku oraz żywca wieprzowego, znaczenie dopłat było mniejsze, wahało się od 22,6 do 34,4%. Wsparcie finansowe w gospodarstwach produkujących żywca wieprzowego wynosiło 26,5 do 44,2%. Porównując udział dopłat unijnych w 2009 roku z 2010 rokiem, zaobserwowano że w gospodarstwach mlecznych nastąpił niewielki spadek ich udziału w kształtowaniu sytuacji dochodowej, podczas gdy w gospodarstwach produkujących zboże i rzepak, był on bardzo wyraźny. Wynikało to z wyższego poziomu dochodów rolniczych w tych gospodarstwach w drugim roku badań. Przeciwny kierunek zmian zaobserwowano w przypadku producentów żywca wieprzowego, w których w 2010 r. nastąpił wyraźnie większy udział dopłat w kształtowaniu poziomu dochodu rolniczego brutto.

Reasumując, należy zwrócić uwagę na korzystne oddziaływanie mechanizmów WPR w postaci dopłat unijnych na dochodową sytuację rolników w obydwu latach badań.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania i uzyskane wyniki pozwoliły zaobserwować zróżnicowaną sytuację dochodową w wybranych gospodarstwach rolnych, położonych na obszarze trzech różnych powiatów województwa mazowieckiego. Zaobserwowano ścisłą zależność osiąganego poziomu dochodu rolniczego z rodzajem produkcji wytwarzanej w gospodarstwach rolnych. W 2010 roku w gospodarstwach produkujących mleko, zboża i rzepak odnotowano wzrost dochodu rolniczego brutto, natomiast w gospodarstwach rolnych charakteryzujących się chowem trzody chlewnej, zaobserwowano znaczne obniżenie się opisywanego miernika efektywności ekonomicznej.

Przeprowadzone badania i analizy pozwoliły również wskazać istotny wpływ dopłat unijnych na kształtowanie sytuacji dochodowej badanych gospodarstw rolnych.

Literatura

- Basaj M., Ziółko A.** 2008: Budowanie przewag konkurencyjnych gospodarstw rolnych w rejonie intensywnego rolnictwa. *Roczn. Nauk. SERiA*, t. X, z. 3, 25
- Jerzak M.** 2008: Zarządzanie ryzykiem jako czynnik stabilizacji dochodów i poprawy konkurencyjności w rolnictwie. *Roczn. Nauk. Seria*, t. X, z. 3. Warszawa-Poznań-Lublin, 246.
- Kopiński J.** 2006: Ocena efektów produkcyjno-ekonomicznych wybranych gospodarstw rolnych o różnej wielkości ekonomicznej w aspekcie rozwoju zrównoważonego. *Roczn. Nauk. SERiA*, t. VIII, z. 1, 85
- Lelusz H.** 2004: Strategie inwestycyjne w gospodarstwach rolnych. *Roczn. Nauk. SERiA*, t. VI, zeszyt 1, 124.
- Podstawka M., Ginter A.** 2006: Sytuacja dochodowa gospodarstw rolniczych w warunkach różnego poziomu rozwoju rolnictwa. *Roczn. Nauk. SERiA*, t. VIII, z. 1, 145
- Stępień S.** 2006: Koszty jednostkowe w gospodarstwach o zróżnicowanej strukturze organizacyjnej. *Roczn. Nauk. SERiA*, t. VIII, z. 1, 190
- Wiatrak A.P.** 2002: Sytuacja dochodowa polskiego rolnictwa w latach dziewięćdziesiątych. [W:] Transformacja rolnictwa polskiego i ukraińskiego w latach 90. Wieś Jutra, Warszawa.

Summary

The main purpose of the article was a presentation of differentiation of farmers' income situation in selected farms, which were located in three different districts of Mazovia voivodeship. The data were collected using questionnaire and the experiment in farms was carried out in the period of two years to present changes in the farmers' income situation. The added purpose of the article was a presentation of role of union's support in income situation of polish producers.

Adres do korespondencji:

dr inż. Agnieszka Ginter
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Instytut Agronomii, Zakład Ekonomiki, Organizacji Rolnictwa i Agrobiznesu
ul. B. Prusa 12, 08-110 Siedlce
e-mail: aginter@vp.pl